

نگاهی به شعر سیاسی ایران در دهه‌ی بیست و سی خورشیدی

www.ketab.ir
موناسادات ذاکر
(دانشجوی دکترای دانشگاه اصفهان)

دکتر حمید نساج
(دانشیار دانشگاه اصفهان)

www.ketab.ir

سرشناسه: ذاکر، مونسادات - ۱۳۶۷

نساج، حمید - ۱۳۶۰

عنوان و نام پدیدآور: نگاهی به شعر سیاسی ایران
در دهه‌ی بیست و سی خورشیدی / مونسادات ذاکر - حمید نساج
دانشگاه اصفهان / دانشکده علوم اداری و اقتصاد / گروه علوم سیاسی

مشخصات نشر: تهران / ایجاز / ۱۴۰۰

مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص.

شابک: ۳-۶۶-۷۶۷۹-۶۲۲-۹۷۸

موضوع: شعر سیاسی - قرن ۱۴ - تاریخ و نقد

رده بندی کنگره: ۱۴۰۰ / ۳۶۱۴ PIR

رده بندی دیویی: ۱۷۰۰۹ ۸۷۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۵۶۴۴۱۰

این کتاب برگرفته از رساله‌ی دکتری مونسادات ذاکر دانشجوی دکتری علوم سیاسی دانشگاه اصفهان است.

این کتاب مجوز چاپ از وزارت ارشاد به شماره پیگیری ۲۲۵۲۴۵۸ را دارد.

نگاهی به شعر سیاسی ایران

در دهه‌ی بیست و سی خورشیدی

مونسادات ذاکر - حمید نساج

چاپ اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۳۰۰

شابک: ۳-۶۶-۷۶۷۹-۶۲۲-۹۷۸

صندوق پستی ناشر: ۹۷۳ - ۱۳۱۴۵

تلفن: ۰۹۱۲۱۵۹۱۸۹۱ - ۶۶۹۰۹۸۴۷

تلفکس: ۶۶۹۰۹۸۴۸

آدرس: میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی

کوچه مهدی زاده، پلاک ۴ واحد ۱۰

www.ejazzbooks.ir

ejazzbooks@gmail.com

[instagram:ejazzbooks](https://www.instagram.com/ejazzbooks)

همه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

چکیده

فرض این نوشتار، وجود ارتباطی عمیق بین رویدادهای سیاسی و اشعار برجسته‌ی ایران می‌باشد زیرا که ادبیات و به طور ویژه شعر، به عنوان شاهدی بی طرف و خارج از عرصه‌ی سیاست می‌تواند روایتی دیگرگون از واقعیت جریان‌ات سیاسی، ارائه دهد. به همین خاطر، با الگوبرداری از چارچوب نظری ساختارگرایی لوسین گلدمن که در آن، تأکید بر رابطه‌ای دو سوبه و دیالکتیکی بین امر اجتماعی-سیاسی و متن یا آفرینش‌های ادبی است، به غور در اشعار سیاسی ایران در دو دهه‌ی بیست و سی خورشیدی پرداخته شده تا ارتباط بین شرایط سیاسی و درخواست‌های جامعه‌ی مدنی از سیستم سیاسی ایران آشکار شود. در همین راستا، چند تن از نویسندگان برجسته‌ی این دوران، یعنی نیما یوشیج، مهدی اخوان ثالث، هوشنگ ابتهاج و احمد شاملو برای این بررسی برگزیده شده‌اند. سپس به جستجوی دقیق معنای اشعار، کلمات و ابعاد زیبایی‌شناسانه‌ی آنها و توضیحات شاعر توجه شده تا با روش تحلیل محتوای کیفی به این پرسش پاسخ داده شود که "فضای سیاسی و درخواست‌های سیاسی دهه سی و چهل خورشیدی ایران، در اشعار سیاسی این دوران، چگونه ترسیم شده است؟" آنچه به دست آمد این بود که فضای سیاسی دهه‌ی بیست، مجزا از دهه‌ی سی ایران نبوده که با رویکرد ساختارگرایانه در سیاست و زبان‌شناسی نیز همخوانی دارد همچنان که همنشینی چشمگیری بین متن سیاسی جامعه و متن اشعار دیده شده است و می‌تواند تقویت‌کننده نظریه‌ی گلدمن و یا گستراندن آن از حوزه‌ی متن، به شعر نیز باشد. اشعار این دهه توانسته‌اند روند صعودی از دست رفتن مشروعیت سیاسی دولت ایران را بی پرده تر از مطالعات جامعه‌شناسی که تحت سانسور بوده‌اند بیان نماید. در مجموع

می‌توان گفت فضای سیاسی ایران در دهه‌ی بیست و سی خورشیدی، ترکیبی از سرکوب عناصر دموکراتیک، دیکتاتوری و نفوذ کشورهای بیگانه در امور سیاسی و بهره‌برداری از منابع اقتصادی ایران بود. درخواست‌های سیاسی این دوران نیز در برگیرنده‌ی این موارد بود: درخواست برای قانون مداری، آزادی سیاسی، استقلال اقتصادی و انقلاب اجتماعی برای سرنگونی استبداد.

کلیدواژه‌ها: درخواست‌های سیاسی، فضای سیاسی، استبداد سیاسی، انقلاب اجتماعی، ساخت‌گرایی تکوینی.

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل اول کلیات.....	۹
۱-۱- شرح و بیان مساله پژوهشی.....	۹
۱-۲- اهمیت و ارزش تحقیق.....	۱۱
۱-۳- اهداف تحقیق.....	۱۲
۱-۴- مفاهیم پژوهش.....	۱۳
۱-۵- پیشینه و تاریخچه موضوع تحقیق.....	۱۴
۱-۶- روش تحقیق.....	۱۷
۱-۶-۱- ابزار گردآوری داده ها.....	۱۸
۱-۶-۲- ابزار تجزیه و تحلیل داده ها.....	۱۹
۱-۷- کاربرد تحقیق.....	۲۵
فصل دوم چهارچوب نظری و روش تحلیل.....	۲۶
۲-۱- ساختار گرایی.....	۲۶
۲-۲- ساختار گرایی تکوینی.....	۲۹
۲-۳- عصیان هنر در جامعه معاصر.....	۴۳
۲-۴- روش تحلیل.....	۴۵
۲-۴-۱- محتوا.....	۴۵
۲-۴-۲- تحلیل محتوا.....	۴۶
۲-۴-۳- رویکردهای تحلیل محتوا.....	۴۶
جدول ۱-۲ تم اشعار سیاسی.....	۵۳

فصل سوم دیالکتیک شعر و سیاست در دهه‌ی بیست خورشیدی ایران.....	۵۴
مقدمه.....	۵۴
۱-۳- وضعیت سیاسی ایران در دهه بیست خورشیدی.....	۵۵
۲-۳- اوضاع سیاسی و درخواست‌های سیاسی دهه بیست خورشیدی	
در اشعار این دوران.....	۸۶
۳-۳- شعرهای سیاسی نیما یوشیج.....	۹۱
۴-۳- شعرهای سیاسی احمد شاملو.....	۱۰۰
۵-۳- شعرهای سیاسی مهدی اخوان ثالث.....	۱۰۸
۶-۳- اشعار سیاسی هوشنگ ابتهاج.....	۱۱۵
نتیجه گیری.....	۱۱۷
فصل چهارم فضای سیاسی و درخواست‌های سیاسی دهه‌ی سی	
خورشیدی بر اساس اشعار شاعران این دوره.....	۱۱۸
۱-۴- وضعیت سیاسی ایران در دهه سی خورشیدی.....	۱۱۹
۲-۴- فضای سیاسی و درخواست‌های سیاسی ایران دهه‌ی سی در	
شعر هوشنگ ابتهاج.....	۱۴۹
فضای سیاسی و درخواست‌های سیاسی ایران دهه‌ی سی در شعر	
مهدی اخوان ثالث.....	۱۵۵
جمع بندی.....	۱۶۲
نتیجه گیری کلی.....	۱۶۴
منابع و مأخذ.....	۱۷۴
منابع انگلیسی.....	۱۷۹